

УДК 336.2

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

© Волинський О.Т., Паранчук С.В.¹, Медведєв С.Б.², 2000

Державна податкова адміністрація у Тернопільській області

¹ДУ «Львівська політехніка»²АТ «Концерн-Електрон»

Розглянуто особливості оподаткування суб'єктів підприємництва та відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства.

The peculiarities of taxation of the enterprise subjects and the responsibility of the tax payers for breaking the tax regulations is considered in this paper.

Декретом Кабінету Міністрів України від 17.03.1993 р. № 2493 «Про податок на промисел» із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 6.04.1995 р. № 126/95, від 11.07.1995 р.; 297/95, від 13.09.1996р. № 371/96 передбачено, що платником податку на **промисел** є суб'єкти підприємництва - громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, якщо вони не зареєстровані як суб'єкти підприємницької діяльності і здійснюють несистематичний, не більше чотирьох разів протягом календарного року, продаж виробленої, переробленої та купленої продукції, речей, товарів. Якщо продаж товарів здійснюється протягом календарного року більше чотирьох разів, така діяльність вважається систематичною і зобов'язує підприємців зареєструватися як суб'єкти підприємницької діяльності відповідно до чинного законодавства.

Об'єктом оподаткування вище розглянутого податку є сумарна вартість товарів за ринковими цінами, яка зазначається підприємцем у декларації, поданій до податкового органу за місцем проживання. Оподаткування проводиться за ставкою 10 відсотків від встановленої в декларації вартості товарів, що підлягають продажу протягом трьох календарних днів, але не повинна бути менше розміру одного неоподаткованого мінімуму. У разі збільшення терміну продажу товарів до семи календарних днів – ставка податку подвоюється.

Податок на промисел сплачується у вигляді придбання **одноразового патенту** на торгівлю, вартість якого визначається як добуток сумарної вартості товарів і ставки податку. Мінімальний термін дії одноразового патенту – три, максимальний сім календарних днів. Сума податку за невикористаним патентом поверненню не підлягає. Податок зараховується до місцевих бюджетів за місцем придбання патенту.

Громадяни, які є платниками податку на промисел, внесків до Пенсійного фонду України не сплачують. Ці внески сплачують лише фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності. Внески відносяться до складу витрат, що виключаються з валового доходу підприємця при документальному підтвердженні їх сплати.

Не декларуюється та не оподатковується продаж вирощених в особистому підсобному господарстві, на присадибній, дачній, садовій і городній ділянках продукція рослинництва, кролів, нутрій, птиці, худоби (як у живій вазі, так і у вигляді первинної переробки), продукції власного бджільництва, а також продаж автотранспортних засобів (які перебувають у приватній власності громадян), якщо вони реалізуються один раз протягом року.

На суб'єктів підприємництва, які здійснюють продаж товарів без придбання одноразових патентів або з порушенням термінів їх дії чи здійснюють продаж товарів, незазначених в деклараціях, податкові органи (начальники) накладають адміністративні штрафи (в розмірі від одного до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а за ті ж дії, вчинені повторно протягом року, після накладання адміністративного стягнення - від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів).

Оподаткування суб'єктів малого підприємництва здійснюється відповідно до Указу Президента України від 28.06.1999 року № 746/99 «Про внесення змін до Указу Президента України від 3 липня 1998 року № 727/98 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва», який запроваджено з 1.01.1999 року.

До суб'єктів малого підприємництва належать:

а) фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи. Кількість осіб, які перебувають у трудових відносинах з такою особою, включаючи членів її сім'ї, за рік не перевищує 10 осіб і обсяг їх виторгу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не перевищує 500 тис.грн.;

б) юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких за рік середньооблікова чисельність працівників не перевищує 50 осіб і обсяг їх виторгу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не перевищує 1 млн. гривень.

Суб'єкти малого підприємництва (фізичні та юридичні особи) мають право обрати спосіб оподаткування за **єдиним податком** шляхом одержання Свідоцтва за умови сплати всіх установлених податків та обов'язкових платежів в поточному році. Форма Свідоцтва про право сплати єдиного податку, а також порядок його видачі встановлюється Державною податковою адміністрацією України (ДПАУ).

Особам, які перебувають у трудових відносинах з фізичною особою – платником єдиного податку та членами його сім'ї, які беруть участь у підприємницькій діяльності, видаються безплатно заповнені згідно з пунктом 7, відповідно до Порядку видачі Свідоцтва про сплату єдиного податку від 10.11.1998 року, фотоксерокопії Свідоцтва їх роботодавця. У Свідоцтві, яке видається найманому працівникові, зазначається його прізвище, ім'я та по батькові, ідентифікаційний номер з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків. Свідоцтво та ксерокопії Свідоцтва повинні бути на робочому місці платника єдиного податку та пред'являтися працівникам органів державної податкової служби, які здійснюють перевірку.

Ставка єдиного податку суб'єкта малого підприємництва, фізичних осіб встановлюється місцевими радами за місцем державної реєстрації суб'єктів залежно від виду діяльності та місця їх здійснення і не може становити менше 20 гривень та більше 200 гривень за календарний місяць.

Якщо платник єдиного податку, фізична особа, займається підприємницькою діяльністю з використанням найманої праці або за участю членів її сім'ї, розмір єдиного податку збільшується на 50 відсотків за кожну особу, а якщо він здійснює декілька видів діяльності, для яких встановлені різні ставки єдиного податку, то цей платник отримує одне Свідоцтво і сплачує єдиний податок, що не перевищує розміру встановленої максимальної ставки.

Суб'єкти малого підприємництва – фізичні особи – перераховують щомісяця суми єдиного податку не пізніше 20 числа наступного місяця на окремий рахунок відділень Державного казначейства України. Сплачена сума єдиного податку є остаточною і не включається до перерахунку загальних податкових зобов'язань як платника податку, так і осіб, що перебувають з ним у трудових відносинах. Слід зазначити, що ця фізична особа не звільняється від обов'язку нарахування та перерахування до бюджету прибуткового податку з громадян з доходів, які виплачуються найманим працівникам.

Суб'єкт підприємницької діяльності – юридична особа, яка перейшла на спрощену систему оподаткування, обирає одну із таких ставок єдиного податку:

- 6 відсотків обсягів виторгу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без урахування акцизного збору та сплаченого ПДВ;
- 10 відсотків суми виторгу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), за винятком акцизного збору, у разі включення ПДВ до складу єдиного податку.

Суб'єкти малого підприємництва, юридичні особи, щомісяця перераховують суми єдиного податку до 20 числа місяця, наступного за тим, в якому одержано виторг, на окремий рахунок відділень Державного казначейства України. Бухгалтерський облік та звітність здійснюється цими платниками за спрощеною системою в порядку, встановленому Міністерством фінансів України. За результатами господарської діяльності за звітний період (квартал) ними подається до органу державної податкової служби до 20 числа місяця, наступного за звітним періодом, розрахунок сплати єдиного податку, акцизного збору, податку на додану вартість, а також платіжні доручення про сплату податку з відміткою банку про зарахування коштів.

Суб'єкти малого підприємництва, які сплачують єдиний податок, не є платниками таких податків і зборів (обов'язкових платежів): ПДВ (крім випадку застосування ставки 6 %), податку на прибуток підприємств; плати (податку) за землю; зборів на спеціальне використання природних ресурсів; збору до Державного інноваційного фонду; збору на обов'язкове соціальне страхування; відрахувань на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування України; комунального податку; податку на промисел; збору до Пенсійного фонду; збору на видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг; внесків до Фонду України соціального захисту інвалідів, податок на доходи фізичних осіб – суб'єктів малого підприємництва, плати на патенти.

Якщо суб'єкт малого підприємництва порушує вимоги статті 1 Указу Президента України, або хоче відмовитися від застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, то йому слід перейти на загальну систему оподаткування, починаючи з наступного звітного (податкового періоду) – кварталу (за умови подання заяви до відповідного органу державної податкової служби не пізніше ніж за 15 днів до закінчення попереднього кварталу).

Дія Указу Президента України не поширюється на:

- суб'єкти підприємницької діяльності, на яких поширюється дія Закону України «Про патентування деяких видів підприємницької діяльності» в частині придбання спеціального торгового патенту;

- фізичних осіб, які відповідно до законодавства України сплачують фіксований податок;

- довірчі товариства, страхові компанії, банки, інші фінансово-кредитні та небанківські фінансові установи;

- суб'єкти підприємницької діяльності, у статутному фонді яких частки, що належать юридичним особам – учасникам та засновникам даних суб'єктів, які не є суб'єктами малого підприємництва, перевищують 25 відсотків;

- фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, без створення юридичної особи, що здійснюють торгівлю підакцизними товарами.

Відповідальність суб'єктів малого підприємництва, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, встановлюється згідно із законодавством України. Пільги платникові єдиного податку незалежно від його соціального, майнового або іншого стану не передбачені.

Відповідно до Закону України від 13.02.1998 р. № 129/98-ВР "Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України від 26.12.1992 р. № 13-92 "Про прибутковий податок з громадян", громадяни, які здійснюють підприємницьку діяльність без створення юридичної особи, мають право обрати спосіб оподаткування своїх доходів **за фіксованим податком**, шляхом придбання патенту за умови, якщо:

- кількість осіб, які перебувають у трудових відносинах з таким громадянином – платником податку, включаючи членів його сім'ї, які беруть участь у підприємницькій діяльності, не перевищує п'яти;

- валовий дохід такого громадянина від самостійної підприємницької діяльності або підприємницької діяльності з використанням найманої праці за останні 12 календарних місяців, що передують місяцю придбання патенту, не перевищує семи тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (119000 грн.).

- громадянин здійснює підприємницьку діяльність з продажу товарів і надання супутніх такому продажу послуг на ринках та є платником ринкового збору. Доходи цього громадянина, отримані від здійснення інших видів підприємницької діяльності, оподатковуються у загальному порядку.

Для одержання патенту (форма патенту встановлюється ДПАУ) платник податку подає до податкового органу заяву, яка повинна містити інформацію про місце здійснення підприємницької діяльності, перелік осіб, які перебувають у трудових відносинах з платником податку, або членів його сім'ї, що беруть участь в підприємницькій діяльності, ідентифікаційні номери, а також інформацію про доходи за останні 12 місяців або про неотримання таких доходів. Податковий орган зобов'язаний видати патент протягом трьох робочих днів з дня прийняття зазначеної заяви від платника податку. Патент видається на строк від одного до дванадцяти календарних місяців за вибором платника податку.

Вартість фіксованого податку встановлюється відповідною місцевою радою залежно від територіального розташування місця торгівлі і не може бути меншою, ніж 20 гривень, та більшою від 100 гривень за календарний місяць для громадян, які здійснюють підприємницьку діяльність самостійно. Для одержання патенту на здійснення підприємницької діяльності на всій території України фіксований податок встановлено у розмірі 100 грн. Якщо платник податку здійснює підприємницьку діяльність з використанням найманої праці або за участю у підприємницькій діяльності членів його сім'ї, розмір фіксованого податку збільшується на 50 відсотків за кожен особу.

Оподаткування доходів суб'єктів підприємницької діяльності за фіксованим розміром податку має певні особливості:

- доходи громадянина, отримані від здійснення підприємницької діяльності, не включаються до складу сукупного оподаткованого доходу за підсумками звітного року, а сплачена сума фіксованого податку є остаточною і не включається до перерахунку загальних податкових зобов'язань платника податку або найманих працівників – осіб, які перебувають з ним у трудових відносинах, чи членів його сім'ї, які беруть участь у підприємницькій діяльності;

- платник фіксованого податку не звільняється від обов'язку нарахування, утримання та перерахування до бюджету прибуткового податку з доходів, які виплачуються найманим працівникам;

- не дозволяється застосовувати фіксований податок при здійсненні торгівлі лікєро-горілчаними та тютюновими виробами;

- на доходи громадян, одержані від здійснення підприємницької діяльності у разі сплати ними фіксованого податку, не поширюється положення статей 5 та 6 Декрету КМУ від 26.12.1992 р. (суми виплат, що не включаються до сукупного оподаткованого доходу та суми, на які зменшується сукупний оподатковуваний дохід);

- у разі сплати фіксованого податку платник цього податку звільняється від ведення обов'язкового обліку доходів і витрат;

- фіксований податок сплачується платником податку до відповідного місцевого бюджету за місцем його проживання;

- здійснення торговельної діяльності у сфері роздрібної (дрібногуртової) торгівлі платником фіксованого податку, а також особами, які перебувають з ним у трудових відносинах, або членами його сім'ї, які беруть участь у такій діяльності, не потребує отримання ліцензії;

- якщо протягом строку дії патенту відповідною місцевою радою змінюється розмір фіксованого податку, то перерахунок його не здійснюється.

Платник фіксованого податку, особи, які перебувають з ним в трудових відносинах, а також члени його сім'ї, які беруть участь у підприємницькій діяльності, звільняються від сплати відрахувань та зборів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання автомобільних доріг загального користування України, податку на промисел, придбання торгового патенту згідно з Законом України "Про патентування деяких видів підприємницької діяльності", нарахування на Фонд оплати праці (збір на обов'язкове соціальне страхування, збір на обов'язкове Державне пенсійне страхування, збір до Фонду України соціального захисту інвалідів).

За порушення платником податкового законодавства патент може бути скасований (з його вилученням) за рішенням керівника податкового органу, якщо:

- за дорученням або від імені платника фіксованого податку здійснюється торгівля особою, відомості про яку не внесені до патенту. У цьому випадку громадянин-підприємець позбавляється права застосовувати фіксовану ставку податку протягом 12 календарних місяців, наступних за місяцем вчинення порушення, та сплачує штраф у розмірі повної суми фіксованого податку з розрахунку за місяць на кожну особу, відомості про яку не внесені до патенту;

- платник фіксованого податку, особи, які перебувають з ним у трудових відносинах, а також члени його сім'ї, які беруть участь у підприємницькій діяльності, здійснюють торгівлю лікєро-горілчаними та тютюновими виробами. У цьому випадку громадянин-підприємець притягується до відповідальності згідно з законодавством України.

Законом України від 23.03.96 р. № 98/96 "Про патентування деяких видів підприємницької діяльності" із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 12.07.96 р. № 324/96, від 26.06.97 р. № 397/97, від 18.07.97 р. № 499/97, від 10.02.98 р. № 102/98 визначено порядок патентування торговельної діяльності за готівкові кошти, а також з використанням інших форм розрахунків та кредитних карток, діяльності у сфері торгівлі іноземною валютою, надання побутових послуг та послуг у сфері грального бізнесу.

Об'єктом правового регулювання є торговельна діяльність за готівкові кошти, а також використання інших форм розрахунків та кредитних карток на території України, діяльність з обміну готівковими валютними цінностями, надання послуг у сфері грального бізнесу та побутових послуг.

Суб'єктами правовідносин є юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи, резиденти і нерезиденти, а також їх відокремлені підрозділи.

Не підлягає патентуванню торговельна діяльність та діяльність з надання побутових послуг:

- підприємств і організацій Укоопспілки, військової торгівлі, аптек, які є державною власністю, торгово-виробничих державних підприємств робітничого постачання;

- суб'єктів підприємницької діяльності - фізичних осіб, які здійснюють торгівлю з лотків, прилавків і сплачують ринковий збір за місце торгівлі, сплачують податок на промисел, здійснюють продаж вирощених в особистому підсобному господарстві, городніх ділянках продукції рослинництва, тваринництва, птиці тощо, сплачують державне мито за нотаріальне засвідчення договорів про відчуження власного майна, сплачують фіксований податок відповідно до законодавства про оподаткування доходів фізичних осіб, сплачують державне мито за нотаріальне засвідчення договорів про відчуження власного майна;

- суб'єктів підприємницької діяльності, створених громадськими організаціями інвалідів, які здійснюють торгівлю продовольчими товарами вітчизняного виробництва та продукцією, виготовленою на підприємствах Українського товариства сліпих та глухих.

– діяльність із закупівлі у населення продукції (заготівельна діяльність), якщо подальша її реалізація відбувається за розрахунками у безготівковій формі (пункти приймання склотари, макулатури, відходів паперових, картонних, ганчірних, заготівля сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки);

– діяльність у торговельно-виробничій сфері (громадське харчування) на підприємствах, в установах, організаціях, закладах освіти з обслуговуванням лише працівників цих організацій;

– торговельна діяльність товарами вітчизняного виробництва (хліб, борошно, сіль, цукор, олія, молоко і молочна продукція, продукти дитячого харчування, безалкогольні напої, яловичина, свинина, яйця, риба, ягоди і фрукти, картопля і плодово-овочева продукція тощо);

– реалізація суб'єктом підприємницької діяльності продукції власного виробництва фізичним особам, які перебувають з ним у трудових відносинах, через пункти продажу товарів.

Торговий патент на здійснення торговельної діяльності або побутових послуг видається за плату суб'єктам підприємницької діяльності державними податковими органами за місцезнаходженням цих суб'єктів або місцезнаходженням пункту продажу товарів або пункту надання побутових послуг.

Суб'єкт підприємницької діяльності, який припинив діяльність, зобов'язаний до 15 числа місяця, що передує звітному, попередити про це відповідний державний податковий орган. При цьому він повертає торговий патент податковому органу, а суб'єкту підприємницької діяльності повертається надмірно сплачена сума вартості торгового патенту.

Вартість торгового патенту на здійснення торговельної діяльності або діяльності з наданням побутових послуг встановлюється за календарний місяць у межах наступних граничних рівнів:

- на території міста Києва, обласних центрів – від 20 до 360 грн.;
- на території міста Севастополя, міст обласного підпорядкування і районних центрів – від 30 до 160 грн.;
- на території інших населених пунктів – до 80 грн.;
- на території курортів, прилеглих до митниць, – не більше 320 грн.

Термін дії патенту на здійснення торговельної діяльності та патенту з надання побутових послуг - 12 календарних місяців.

Термін дії **короткострокового** торгового патенту становить від 1 до 15 днів. Вартість короткострокового торгового патенту за 1 день становить 10 грн.

Оплата вартості торгового патенту та патенту з надання побутових послуг проводиться щомісячно до 15 числа місяця, що передує звітному, а оплата вартості короткострокового патенту здійснюється не пізніше ніж за один день до початку здійснення торговельної діяльності. Зазначені суб'єкти можуть зробити попередню оплату вартості патенту за весь термін його дії та на наступні за поточним роки, але не більше ніж на три роки, сплативши повну вартість цих платежів під час їх одержання. При цьому ці суб'єкти звільняються від обов'язкової додаткової плати за патент у разі зміни (збільшення) в наступні роки нормативно-правовими актами вартості патенту.

Суб'єкти підприємницької діяльності або їх структурні підрозділи, які здійснюють торговельну діяльність, можуть придбати **пільговий** торговий патент, якщо здійснюється:

- торгівля товарами вітчизняного виробництва (поштові марки, листівки, конверти, тара з дерева, картону, проїзні квитки, товари народних промислів (крім антикварних), готові лікарські засоби, ветеринарні препарати, санітарно-гігієнічні вироби, індивідуальні діагностичні прилади, паливо, гас для продажу населенню, насіння овочевих, баштанових, квіткових культур, картоплі тощо);

- реалізація інвалідам товарів повсякденного вжитку та продуктів харчування;

- продаж періодичних видань друкованих засобів масової інформації (газети, журнали, книги, атласи, полотно, багети, рамки для картин, календарі, канцелярські прилади та інше);

- торговельна діяльність на території військових частин і військових навчальних закладів товарами військової атрибутики та повсякденного вжитку.

Вартість пільгового торгового патенту встановлена як одноразова плата у розмірі 25 грн. за весь термін дії патенту (12 місяців).

Суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють торговельну діяльність та діяльність з надання побутових послуг, можуть самостійно придбати **спеціальний** торговий патент.

Вартість спеціального торгового патенту встановлюється органами місцевого самоврядування щорічно після затвердження місцевого бюджету і залежить від місця розташування пункту продажу або об'єкта надання побутових послуг, переліку товарів та виду послуг. При цьому розрахункова сума надходжень за рік від суб'єктів у вигляді плати за спеціальні торгові патенти не може бути меншою від загальної суми надходжень до бюджетів всіх рівнів та державних цільових фондів, сплачених такими суб'єктами за попередній бюджетний рік з урахуванням рівня інфляції. Плата за спеціальний торговий патент встановлюється за єдиною методикою для всіх суб'єктів підприємницької діяльності або окремо для суб'єктів - фізичних та юридичних осіб.

Зазначені вище суб'єкти, які придбали спеціальний торговий патент, звільняються від сплати всіх податків і зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів, відрахувань до державних цільових фондів, застосування контрольно-касових апаратів.

Суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи звільняються від обов'язкового ведення обліку доходів і витрат та подання декларації як суб'єкти підприємницької діяльності і подають декларацію про доходи як громадяни, які не займаються підприємницькою діяльністю. Положення про застосування спеціального торгового патенту прийнято як експеримент у деяких районах України.

Оподаткуванню шляхом придбання торгового патенту підлягають операції з торгівлі готівковими валютними цінностями, які здійснюються суб'єктами підприємницької діяльності у пунктах обміну іноземної валюти.

Вартість торгового патенту на здійснення зазначених операцій встановлюється у фіксованому розмірі (320 грн за календарний місяць). Термін дії патенту становить 36 календарних місяців. Оплата вартості патенту проводиться щоквартально до 15 числа місяця, який передує звітному кварталу. Під час придбання торгового патенту суб'єкт

підприємницької діяльності вносить одноразову плату у розмірі одномісячної вартості торгового патенту. На цю суму зменшується розмір плати за патент, яка підлягає внесенню в останньому кварталі. Попередня оплата вартості торгового патенту може бути проведена суб'єктом підприємницької діяльності за весь термін дії патенту. При цьому підприємець також звільняється від внесення додаткової плати у разі збільшення вартості патенту.

Оподаткуванню шляхом придбання торгового патенту підлягають також операції з надання послуг у сфері грального бізнесу, які здійснюються суб'єктами підприємницької діяльності або їх структурними відокремленими підрозділами. Вартість торгового патенту з надання зазначених послуг встановлюється у фіксованому розмірі (за рік):

- для використання грального автомату з грошовим або майновим виграшем 700 грн;
- для використання грального столу з кільцем рулетки – 32000 грн.;
- для використання спеціальних столів для казино – 24000 грн за кожен стіл;
- за використання кегельбанів – 2000 грн за кожний гральний жолоб (доріжку);
- для використання столів для більярду – 600 грн за кожний стіл;
- для проведення розіграшів з видачею грошових виграшів у готівковій формі поза банківські установи або у майновій формі на місці – 24000 грн за кожний окремий вид (місце).

Термін дії торгового патенту на здійснення зазначених операцій - 60 календарних місяців. Оплата вартості торгового патенту проводиться щоквартально до 15 числа місяця, що передує звітному кварталу. Під час придбання торгового патенту суб'єкт підприємницької діяльності вносить одноразову плату у розмірі вартості торгового патенту за три місяці. На суму, сплачену під придбання патенту, зменшується розмір плати за патент, який підлягає сплаті в останньому кварталі.

Суб'єкт підприємницької діяльності також може здійснити попередню оплату вартості торгового патенту за весь термін його дії. При цьому він звільняється від обов'язків додаткового внесення вартості торгового патенту у разі, якщо прийнятими після цього законодавчими актами буде збільшена вартість патенту.

Суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють торговельну діяльність, операції з торгівлі готівковими валютними цінностями, операції з надання побутових послуг та послуг у сфері грального бізнесу за порушення податкового законодавства несуть таку відповідальність:

- за порушення термінів сплати або неповного внесення чергових платежів нараховується пеня у розмірі 120% річних облікової ставки Національного банку України, що діяла на день сплати, від суми недоїмки за кожний день прострочення платежу;
- за порушення порядку використання торгового патенту (розташування у відведених для цього місцях) сплачують штраф у розмірі вартості платежу за один календарний місяць;
- за здійснення операцій без одержання торгових патентів або його передачі іншому суб'єкту підприємницької діяльності сплачують штраф у подвійному розмірі вартості торгового патенту за термін діяльності із зазначеним порушенням;

– за здійсненням операцій без одержання пільгового торгового патенту або з порушенням порядку його одержання, передачі іншому суб'єкту сплачують штраф у п'ятиразовому розмірі вартості пільгового торгового патенту;

– за здійснення торговельної діяльності без придбання короткострокового патенту сплачують штраф у подвійному розмірі його вартості за термін діяльності із зазначеним порушенням.

Штрафи, які накладаються на суб'єктів підприємницької діяльності, підлягають сплаті у п'ятиденний термін. Посадові особи та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності притягуються до адміністративної відповідальності відповідно до законодавства.

Податок на прибуток суб'єктів підприємницької діяльності чи їх структурних підрозділів, який підлягає сплаті до бюджету, зменшується на вартість придбаних торгових патентів.

УДК 338

ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ – ОДИН З ПРИНЦИПІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

© Вороненко Л.Г., 2000

ДУ «Львівська політехніка»

Розглянуто сутність комерційної таємниці у структурі економічної безпеки підприємства. Визначено об'єкти економічної безпеки підприємства та розглянуто безпеку підприємства з організаційно-правового аспекту. Дано перелік складових частин економічної безпеки підприємства, зокрема фінансової, інтелектуальної і кадрової, техніко-технологічної, інформаційної, а також політико-правової. Для кожної складової проаналізовано, яка інформація може вважатися комерційною таємницею.

This article is dedicated to the consideration of main aspects of a commercial secret as a part of enterprise business security system. Are defined general objects of business security from a managerial and juridical point of view. Are also enumerated the counterparts of the enterprise business security system. Among others, are emphasized financial, intellectual, of human resources, technical and technological, informational and legal components of enterprise business security structure. Every component supplied with the detailed analysis of information to be considered as commercial secret.

В умовах становлення і розвитку ринкових механізмів в економіці, приватизації державних підприємств всіх секторів національної економіки водночас з швидким зростанням приватного підприємництва за наявності загальної економічної і суспільно-